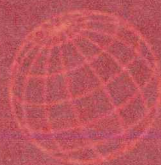

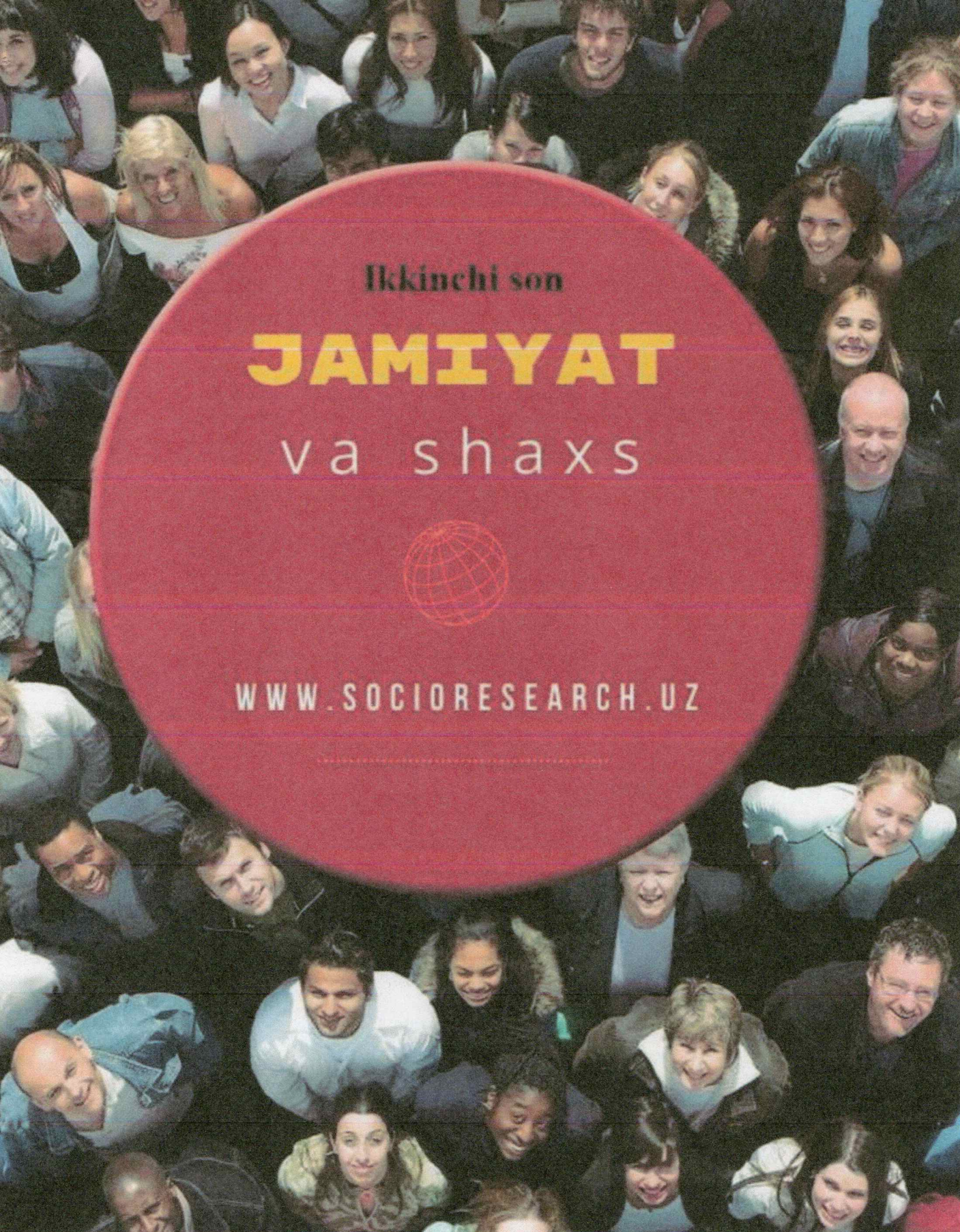
Ikkinchi son

JAMIYAT

va shaxs

WWW.SOCIORESEARCH.UZ

SOCIORESEARCH.UZ

JAMIYAT VA SHAXS

№ 2 (9) – 2025

Общество и личность

Society and the individual.

Andijon – 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Yunusova Manzura Pazliddinovna – falsafa fanlari doktori, professor.

07.00.00 – Tarix fanlari

Rasulov Abdulla Nuritdinovich – tarix fanlari doktori, professor.

Abdullayev Muzrobjon G'ulomovich – tarix fanlari doktori, professor.

Komilov Oybek Kamilovich – tarix fanlari doktori, professor.

Usmonov Bahriddin Axmedovich – tarix fanlari doktori, professor.

Anvarjon Erqo'ziyev Ashurovich – tarix fanlari nomzodi, dotsent.

Badalov Azizbek Abdumalikovich – tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent.

Jahongirov Yusufbek Sobirjonovich – tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent.

09.00.00 – Falsafa fanlari

Ramatov Jumaniyoz Sultanovich – falsafa fanlari doktori, professor.

Yuldasheva Farida Xujamqulovna – falsafa fanlari doktori, professor.

Egamberdiyev Azizbek Abdumalikovich – falsafa fanlari doktori, professor.

Siddiqov Ilyosjon Bahromovich – falsafa fanlari doktori, professor.

Ismoilov Muhamadxon Isroilovich – falsafa fanlari doktori, professor

10.00.00 – Filologiya fanlari

Shahobiddinova Shohida Hoshimovna – filologiya fanlari doktori, professor.

Sobirov Abdulhay Shukurovich – filologiya fanlari doktori, professor.

Saidxonov Ma'murjon Muhammedovich – filologiya fanlari doktori, professor.

Nabiyeva Diloru Abdulxamidovna – filologiya fanlari doktori, professor.

Nurmonova Difuza Abdulxamidovna – filologiya fanlari doktori, professor.

Abdullayeva Dildora Abdinabiyevna – filologiya fanlari doktori, professor.

Mamajonov Zokirjon Ahmadjonovich – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent.

13.00.00 – Pedagogika fanlari

Safarova Rohat G'aybulloyevna – pedagogika fanlari doktori, professor.

Abdullayeva Barno Sayfutdinovna – pedagogika fanlari doktori, professor.

Ma'murov Bahodir Baxshullayevich – pedagogika fanlari doktori, professor.

Xodjayev Begzod Xudoyberdiyevich – pedagogika fanlari doktori, professor.

Egamberdiyeva Turg'unoy Axmadjonovna – pedagogika fanlari doktori, professor.

Yusupova Shohida Jaloliddinovna – pedagogika fanlari doktori, professor.

Artiqova Muhayyo Botiraliyevna – pedagogika fanlari doktori, professor.

Azimova Ziyodaxon Ergashevna – pedagogika fanlari doktori, professor.

Abdullayeva Nasiba Jo'rayevna – pedagogika fanlari doktori, professor.

Kurbaniyazova Zamira Kalbayevna – pedagogika fanlari doktori, professor.

Zamilova Rimma Ravilevna – pedagogika fanlari doktori, professor.

Akbarova Gulxayo Oybekovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00 – Psixologiya fanlari

Safayev Nuriddin Salixovich – psixologiya fanlari doktori, professor

Turg'unov Abdurashid – psixologiya fanlari doktori, professor

Farfiyeva Kamola Atxamdjanovna – psixologiya fanlari doktori, professor

Xalimova Mashraboy Vaxidovna – psixologiya fanlari doktori, professor

Dumarov Mashxurbek Xasanovich – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Parmonov Bobur Erkinovich – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Kodirova Odina Djurayevna – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

22.00.00 – Sotsiologiya fanlari

Bekmurodov Mansur Bobomurodovich – sotsiologiya fanlar doktori, professor.

Xolbekov Abdug'ani Jumanazarovich – sotsiologiya fanlar doktori, professor.

Sodiqova Shoxida Marxabaevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor.

Matkarimova Jamila Durdiyevna – falsafa fanlari doktori, professor.

Seitov Azamat Pulatovich – sotsiologiya fanlar doktori, professor.

Xodjayev Sobir Djumayevich – sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent.

Nosirova Marg'uba Maxsumovna – sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori

23.00.00 – Siyosiy fanlar

Qirg'izboyev Muqumjon Ostanaqulovich – siyosiy fanlari doktori, professor.

Muhammadsiddiqov Muhammadolim Muhammadtroziq o'g'li – siyosiy fanlari doktori, professor.

Yunusov Kamoliddin Abzalovich – siyosiy fanlari doktori, professor.

Madaminova Durdona Iskandarovna – siyosiy fanlari doktori, professor.

Karimov Farxod Erkinovich – siyosiy fanlari doktori, professor.

Xayitmatov Zohidjon Mingodilovich – siyosiy fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent.

MUNDARIJA

07.00.00. – Tarix fanlari

Махкамова Надира Рахмановна СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ПРИМЕНЕНИЮ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ИСТОРИИ	5-9
Исакова Феруза Рахмановна ЭТНОСОЦИАЛЬНАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ГОРОДОВ АНДИЖАНСКОЙ ОБЛАСТИ В УСЛОВИЯХ НЕЗАВИСИМОСТИ	10-14
Yusufbek Jahongirov YANGI O'ZBEKISTONDA DINIY MA'RIFAT: AN'ANA VA YANGILANISH O'RTASIDA	15-20

09.00.00. – Falsafa fanlari

Shermuhamedova Niginaxon Arslanovna ELITAR TA'LIM NAZARIYASINING IJTIMOIIY JARAYONLARGA TA'SIRI	21-24
Qurbonova Lolaxon Abduhadimovna ANTROPOLOGIK ELITOLOGIYA: ANTROPOLOGIYA VA ANTROPOGENEZ O'ZARO ALOQASINING ONTO-GNOSEOLOGIK TAHLILI	25-29
Т.А. Ортиков, У.Т. Ортиков ИНСОННИ ЭЗГУЛИККА, ХАҚИҚАТГА ВА БИЛИМГА ОШИНО ҚИЛУВЧИ ФАН ЁКИ “ҲАЗРАТИ ФАЛСАФА”	30-32
Нисонов Мухаммаджон Садикжанович АҲОЛИНИНГ ИЖТИМОИЙ МУАММОЛАРИНИ ҲАЛ ЭТИШДА МАҲАЛЛА ИНСТИТУТИ ФАОЛИЯТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	33-35

10.00.00. – Filologiya fanlari

Yusupova Nargiza Rustamjon qizi OLAMNING LISONIY MANZARASI: NAZARIY ASOSLAR, ANTROPOTSENTRIK VA MADANIY ILDIZLAR, HAMDA TIL ORQALI KONSEPTUAL TASAVVUR	36-40
Yusupova Nargiza Rustamjon qizi ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA DISKURS VA UNING TURLARI	41-45

13.00.00. – Pedagogika fanlari

Artikova Muhayyo Botiraliyevna, Yunusova Diloromxon Abdumajidovna PEDAGOGIKA NAZARIYASI VA TARIXI FANI DOIRASIDA TALABALAR BILAN DASRDAN TASHQARI JARAYONLARNI TASHKIL ETISHDAGI INNOVATSION YONDASHUVLAR	46-50
Юнусов Илхомжон Юсупович ТИББИЁТ ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА МЕДИАСАВОДХОНЛИКНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ИННОВАЦИОН ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ҚўЛЛАШНИНГ САМАРАДОРЛИГИ	51-60

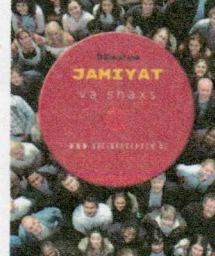
19.00.00. – Psixologiya fanlari

Xalimova Mashrabxon Vaxidovna. JAMIYATDA TADBIRKOR FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY PSIXOLOGIK ASOSLARILARI	61-63
Сатвалдиев Азизжон Ахмаджонович ТАДБИРКОР ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ФАОЛИЯТИДАГИ МУАММОЛАР ВА УНИНГ ЕЧИМЛАРИ	64-68

22.00.00. – Sotsiologiya fanlari

M.P.Yunusova, M.Abduxakimov YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA BARQAROR, MA'NAVIY YETUK VA IJTIMOIIY MAS'ULIYATLI OILA MODEL SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI	69-74
Содиқова Шоҳида Мархабаевна МАҲАЛЛА ВА ДАВЛАТ ОРАСИДАГИ МУНОСАБАТЛАР: МАРКАЗЛАШТИРИЛГАН ИШ БОШҚАРИШ ТИЗИМИ ВА МАҲАЛЛИЙ РАҲБАРИЯТНИНГ ИЖТИМОИЙ АҲАМИЯТИ	75-78
Хушвакова Наргиза Абдуллаевна МИЛЛИЙ БЛОГОСФЕРАНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ Ўзбекистонда рақамли коммуникация ва ижтимоий идентичлик жараёнлари таҳлили (сосида)	79-83

Raxmonov Do'stmurod Abdinazarovich <i>IJTIMOY BIRDAMLIK JAMIYAT TARAQQIYOTINI TA'MINLOVCHI OMIL SIFATIDA:</i> <i>STRUKTURAVIY – FUNKSIONAL TAHLIL.....</i>	84-88
23.00.00. – Siyosatshunoslik fanlari	
Zohidjon Mingodilovich Xayitmatov, Xusanova Madina Askarovna <i>YOSHLAR MA'NAVİYATIGA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI SOHASINI RIVOJLANISHINING</i> <i>IJOBIY VA SALBIY TA'SIRI.....</i>	89-96
Dilfuza Nematova <i>AHOLINING TURMUSH SIFATINI OSHIRISH VA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH BORASIDAGI</i> <i>TAJIRIBALAR (Turkiya respublikasi misolida).....</i>	97-100

**YOSHLAR MA'NAVIYATIGA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI SOHASINI
RIVOJLANISHINING IJOBIY VA SALBIY TA'SIRI**

Zohidjon Mingodilovich Xayitmatov Andijon davlat universiteti ijtimoiy fanlar kafedrası dotsenti, siyosiy fanlar falsafa doktori (PhD)

Xusanova Madina Askarovna Andijon viloyati pedagogik mahorat markazi

“Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus fanlar metodikasi” kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada axborot asri deb atalayotgan XXI asrda Yangi O'zbekistonda IT sohasini rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan islohotlarni jadallashtirish orqali mamlakatni 2030 yilga borib IT xabiga aylantirish. Shuningdek, dunyoning rivojlangan davlatlari bilan IT sohasida raqobatlasha oladigan salohiyatli yoshlarni tayyorlab, kamol toptirish masalasi yoritilgan. Binobarin, mamlakatimizda axborot texnologiyasining rivojlanib borishi yoshlar dunyo qarashiga, ularning ruhiy holatiga, ayniqsa ma'naviy tarbiyasiga ta'sirining ijobiy va salbiy jihatlari ilmiy asosda tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, ma'naviy, IT sohasi, bir million dasturchi, raqamli ijtimoiy ekotizim, intellektual salohiyat, raqamli resurs, ilm-fan, ilmiy-innovatsion, yoshlar, ijobiy, salbiy, axborot texnologiyasi, psixologik, kamolot.

**ПОЛОЖИТЕЛЬНОЕ И ОТРИЦАТЕЛЬНОЕ ВЛИЯНИЕ РАЗВИТИЯ СФЕРЫ
ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ДУХОВНОСТЬ МОЛОДЁЖИ**

Хаитматов Зоҳиджон Мингодилович, доцент кафедры социальных наук
Андижанского государственного университета, доктор философии (PhD) по
политическим наукам

Хусанова Мадина Аскарровна, старший преподаватель кафедры «Методика
дошкольного, начального и специальных предметов» Андижанского областного центра
педагогического мастерства

Аннотация: В данной статье рассматриваются реформы, проводимые в Новом Узбекистане в XXI веке, который называют веком информации, с целью ускоренного развития IT-сферы и превращения страны к 2030 году в IT-хаб. Также освещается подготовка и воспитание перспективной молодежи, способной конкурировать с развитыми странами мира в сфере информационных технологий. Кроме того, научно проанализированы положительные и отрицательные стороны влияния развития информационных технологий в нашей стране на мировоззрение молодежи, их психозмоциональное состояние, а также на духовное воспитание.

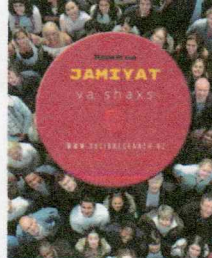
Ключевое слово: социально-политический, экономический, духовный, сфера информационных технологий, один миллион программистов, цифровая социальная экосистема, интеллектуальный потенциал, цифровой ресурс, наука, научно-инновационный, молодёжь, положительный, отрицательный, информационная технология, психологический, совершенствование.

**THE POSITIVE AND NEGATIVE IMPACT OF THE DEVELOPMENT OF
INFORMATION TECHNOLOGIES ON THE SPIRITUAL AND MORAL
DEVELOPMENT OF YOUTH**

Zokhidjon Mingodilovich Khayitmatov, Associate Professor, Department of Social
Sciences, Andijan State University, Doctor of Philosophy (PhD) in Political Science

Madina Askarovna Khusanova, Senior Lecturer, Department of Methodology of Pre-
school, Primary and Special Subjects, Andijan Regional Centre for Pedagogical Excellence

Abstract: This article highlights the acceleration of reforms being implemented in New Uzbekistan in the 21st century — referred to as the Information Age — to transform the country into an IT hub by 2030 through the development of the IT sector. It also discusses the preparation and cultivation of capable young individuals who can compete in the IT field with developed countries. Furthermore, the article provides a scientific analysis of the positive and negative impacts of the development of information technologies in our country on the worldview, psychological state, and especially the moral upbringing of the youth.

<https://socioresearch.uz/index.php/ispr/index>

Keywords: socio-political, economic, spiritual, IT sector, one million programmers, digital social ecosystem, intellectual potential, digital resource, science and knowledge, scientific and innovative, youth, positive, negative, information technology, psychological, maturity.

KIRISH

Bugun dunyoning siyosiy manzarasidagi o'zgarishlar mustaqil davlatlarning ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, ma'naviy hayotiga har tomonlama ta'sirini ko'rsatmoqda. Bunday ta'sirlarning salbiy oqibatlarini yumshatish va ijtimoiy – ma'naviy barqarorlikni ta'minlashda esa har bir mamlakatning oltin fondi sanalgan intellektual salohiyatli yoshlar, ertangi farovon kunimizning tayanchi hisoblanadi.

Zero, dunyo hamjamiyatida zamonaviy axborot texnologiyasining tobora rivojlanib borishi, sun'iy intellektning rivojlanishiga asos bo'ldi. Binobarin, jahon hamjamiyatining ajralmas qismi bo'lgan, hozirgi kunda aholisining qariyb 60 foizini yoshlar tashkil etayotgan Yangi O'zbekistonda ham IT sohasiga prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev boshchiligidagi katta e'tibor berib kelinmoqda. Jumladan, 2025 yil 14 – fevral kuni Videoselektor tarzida bo'lib o'tgan yoshlar bilan uchrashuvda yoshlar uchun imkoniyatlarni yanada kengaytirish chora-tadbirlari muhokama etildi.

Ushbu uchrashuvda davlatimiz rahbari quyidagi so'zlarni ilgari surdi:

IT sohasida “Bir million dasturchi” loyihasiga qo'shimcha 300 ming yoshlar jalb etiladi. “Raqamli ijtimoiy ekotizim”ni joriy etish bo'yicha uzoq muddatli strategiya ishlab chiqiladi. Kambag'allikdan chiqishning eng samarali yechimi ham – bu ta'lim. Shu bois bunday oilalar farzandi foizsiz ta'lim krediti, qo'shimcha grant, shartnoma to'loviga yordam orqali o'qishga rag'batlantiriladi. Bilimga chanqoq, lekin oilaviy sharoiti og'ir bo'lgan yoshlarni xorijda o'qitish bo'yicha yangi tizim – “Yorqin kelajak” loyihasi joriy etiladi.

Mamlakatimizning ertangi farovonligini belgilab beradigan yoshlarning o'z intellektual salohiyatlarini ro'yobga chiqarishiga xizmat qilayotgan axborot texnologiyalari bo'lsa, boshqa bir tomondan esa, yoshlar ongiga axborot oqimining kirib kelayotganligi, ular ruxiyatiga, ma'naviyatiga o'zining ijobiy va salbiy ta'sirlarni ko'rsatib kelayotganligi, katta avloddan yoshlar ta'limi va tarbiyasiga panja ortidan qaramaslik singari mas'uliyatni yuklaydi.

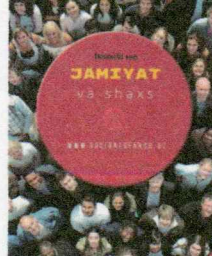
Chunonchi, bugun shiddat bilan rivojlanib borayotgan intellektual dunyoda qaysiki mamlakat ta'limiga e'tibor qaratsa, o'sha davlatning jamiyati har tomonlama kuchli bo'ladi. Binobarin, shaxs kuchli bilim va salohiyatga ega bo'lsa, jamiyati farovon bo'ladi, jamiyatning farovon bo'lishi esa davlatning kuchli bo'lishiga asos bo'ladi. Kuchli davlat esa doimo taraqqiyotga intiladi. Davlatning oltin fondi bo'lgan yoshlarimizni esa ma'nadan sog'lom, barkamol va komil inson etib kamol toptirish davlat va jamiyat faoliyatining asosidir.

Binobarin, O'zbekistonda IT sohasi taraqqiyoti yoshlar ma'naviy kamolotiga qanday ijobiy va salbiy ta'sir ko'rsatayotgani, bu boradagi asosiy omillar, imkoniyatlar va tahdidlar maqolada atroflicha tahlil qilindi. Shuningdek, axborot texnologiyalaridan oqilona va samarali foydalanish orqali yoshlar tarbiyasida qanday ijobiy natijalarga erishish mumkinligi ham ko'rib chiqildi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

O'zbekistonda IT sohasini rivojlanishi: yoshlar ma'naviy kamolotiga ijobiy va salbiy ta'siri bo'yicha olimlar tomonidan ilmiy tadqiqot ishlari olib borilib, tadqiqot ishlarida ko'proq axborot texnologiyalarining inson hayotidagi ahamiyati yoritilgan. Biroq mamlakatimizda IT sohasini rivojlanishi yoshlar ruhiyatiga, ularning ma'naviy tarbiyasiga ta'siri yoritib berilmagan.

Jumladan, O'zbekistonda so'ngi yillarda IT sohasini rivojlantirish borasida ko'plab islohatlar amalga oshirilib, bu borada O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 5-oktabrdagi ““Raqamli O'zbekiston — 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PF-6079-sonli farmonida Respublikada raqamli industriyani jadal rivojlantirish, milliy iqtisodiyot tarmoqlarining raqobatbardoshligini oshirish, shuningdek, 2017

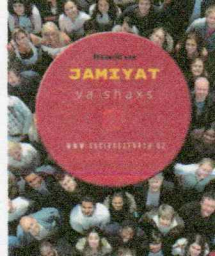
— 2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasini “Ilm, ma‘rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturida belgilangan vazifalar ijrosini ta‘minlash maqsad qilib belgilangan. “O‘zbekiston respublikasi prezidentining Farmoni “Raqamli O‘zbekiston — 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida ” PF-6079-son (2020). Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 1-fevraldagi “Raqamlashtirish sohasida malakali mutaxassislar tayyorlash faoliyatini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-51-son Qarorida raqamli texnologiyalar sohasida zamonaviy bilimlar olishni rag‘batlantirish, ushbu yo‘nalishda faoliyat yurituvchi yosh kadrlarning xorijiy tillarni bilish ko‘nikmalarini oshirish, mehnat bozorida IT-xizmatlar eksporti sohasida talab yuqori bo‘lgan kasblarga o‘qitish, shuningdek, mazkur yo‘nalishdagi nodavlat ta‘lim tashkilotlari faoliyatini qo‘llab-quvvatlash maqsadini nazarda tutgan. “O‘zbekiston respublikasi prezidentining Qarori “Raqamlashtirish sohasida malakali mutaxassislar tayyorlash faoliyatini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” PQ-51-son (2024). Binobarin, O‘zbekistonda IT sohasini rivojlanish bo‘yicha ko‘plab qonun osti hujjatlari qabul qilinib, raqamli texnologiyalardan foydalangan holda xizmatlar ko‘rsatishni sifat jihatdan yangi bosqichga aylantirish borasida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 26-fevraldagi “Mamlakatimizda raqamlashtirish sohasidagi xizmatlar eksportini rivojlantirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-87-sonli qarorida “Raqamli texnologiyalar sohasida faoliyat yurituvchi korxonalarning jahon bozorlariga chiqish imkoniyatlarini yanada kengaytirish, raqamli texnologiyalarni qo‘llagan holda xizmatlar eksporti bilan shug‘ullanuvchi xorijiy kompaniyalarni mamlakatimizga keng jalb etish, sohada eksport hajmini oshirishga qaratilgan qo‘shimcha qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini joriy etish, shuningdek, “O‘zbekiston - 2030” strategiyasida belgilangan vazifalar ijrosini ta‘minlash maqsad qilib olingan”. “O‘zbekiston respublikasi prezidentining Qarori “Mamlakatimizda raqamlashtirish sohasidagi xizmatlar eksportini rivojlantirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” PQ-87-son (2024).

Bugungi kunda, mamlakatimizga xorijiy investirlarni jalb etishda, aholiga davlat xizmatlarini ko‘rsatishda rivojlangan davlatlar bilan raqobatlashadigan salohiyatli kadrlarni tayorlashda IT sohasini o‘rniga alohida ahamiyat berilmoqda.

IT sohasining rivojlanishi, yoshlarning axborot texnologiyalaridan, jumladan, global tarmoq internetdan keng ko‘lamda foydalanish imkoniyatini berdi. Binobarin, axborot texnologiyalaridan yshlar ruhiyati va ma‘naviyatiga ijobiy tasiri bilan bir qatorda, salbiy tasirini ham ortib borishi borasida mahalliy olimlar tomonidan ilmiy tadqiqot ishlari olib borilib, bu borada ko‘plab ilmiy maqola va asarlar yozilmoqda. Ushbu tadqiqotchilar qatorida Rustambek Rasulov o‘zining “Ommaviy Kommunikatsiyalarning Yoshlar ijtimoiy Siyosiylashuviga ta‘siri” deb nomlangan ilmiy maqolasida, ommaviy kommunikatsiya texnologiyalarning yoshlarning ijtimoiy siyosiylashuvi jarayoniga ta‘sirining yoshlar ijtimoiy hayotdagi holatlarning samarali va ijobiy tomonlari tahlil qilingan.

Shuningdek, tahlil jarayonlari Ommaviy axborot vositalari yoshlarning nutqiy afzalliklari, qadriyatlar va siyosiy ongini shakllantirishda, tanqidiy fikrlash va mediasavodxonlikni rivojlantirish o‘rni va ahamiyati ko‘rsatib berilgan.

Rustambek Rasulov “Ommaviy Kommunikatsiyalarning Yoshlar ijtimoiy Siyosiylashuviga ta‘siri” (2025) Yana bir tadqiqotchi Mirzoulug‘ Mamasaliyev o‘zining “ Oliy ta‘lim sifatini oshirishda axborot texnologiyalaridan foydalanish masalalari” deb nomlangan maqolasida, Oliy ta‘lim muassasalar ish faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalardan foydalanishni muntazam joriy etishning ahamiyati, o‘z navbatida, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan

foydalanish jarayonlariga etibor qaratilgan. Tadqiqotchi maqolasida IT sohasini rivojlanishini yoshlar ma'naviyatiga ta'siri yoritilmagan.

Mamasaliyev Mirzoulug' Mirsaidovich "Oliy ta'lim sifatini oshirishda axborot texnologiyalaridan foydalanish masalalari" (2021).

Yana bir tadqiqotchi Sherqo'zi Raxmatov "Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali sof energiya manbalariga ega bo'lish" maqolasida innovatsion texnologiyalar va raqamli iqtisodiyotning yaqinlashuvi toza energiya manbalarini samarali va barqaror olish uchun misli ko'rilmagan imkoniyatlari haqida yozilgan. Maqolada IT sohasining rivojlanishi yoshlar ma'naviyatiga ta'siri yoritilmagan.

Sherqo'zi Raxmatov "Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali sof energiya manbalariga ega bo'lish" (2024).

Shuningdek, tadqiqotchilar Tursunov Burxon Saydaxmatovich, Fayziyeva Gulzoda Ulug'bekovna tomonidan yozilgan "Yoshlarning psixologik xavfsizligiga axborotning ta'siri" mavzusidagi maqolalarida xavf omillari, xususan, psixologik va axborot xavfsizligi tushunchalari ta'lim muhiti xavfsizligiga asosiy tahdidlardan biri sifatida tahlil qilinadi.

Tursunov Burxon Saydaxmatovich, Fayziyeva Gulzoda Ulug'bekovna "Yoshlarning psixologik xavfsizligiga axborotning ta'siri" (2024)

Binobarin, tadqiqotchilar Farrux Qodirov, Muxlisa Mavlonovalar tomonidan yozilgan "Yoshlar o'rtasida axborot xavfsizligini ta'minlashda qaratilgan chora-tadbirlarning bugunki kundagi ahamiyati va o'rne" maqolalarida yoshlar o'rtasida axborot xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlarning ahamiyati va roli ilmiy asosda tahlil etilgan.

Qodirov Farrux Ergash o'g'li, Mavlonova Muxlisa Nizomiddin qizi "Yoshlar o'rtasida axborot xavfsizligini ta'minlashda qaratilgan chora-tadbirlarning bugunki kundagi ahamiyati va o'rne" (2025).

Tadqiqotchilar, Gulshad Yuldasheva hamda Nilufar Akmalovalar tomonidan yozilgan "Raqamli texnologiyalarning ta'limdagi o'rne" mavzusidagi maqolasida ta'limni raqamlashtirishning dolzarb muammolari yoritilgan. Shuningdek, ta'limni raqamlashtirish strategiyasi sun'iy intellekt, blokcheyn va virtual reallik kabi istiqbolli innovatsion texnologiyalarni nazarda tutishi tadqiqotchilar tomonidan tahlil etilgan.

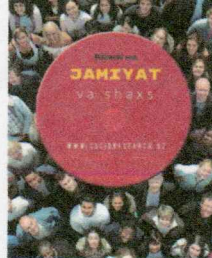
Gulshad Yuldasheva, Nilufar Akmalovalar. "Raqamli texnologiyalarning ta'limdagi o'rne" (2025).

Raqamli texnologiyalarning mohiyatiga to'xtalib o'tgan tadqiqotchilar Yadgarova Lola, Guli Murodovalar "Raqamli texnologiyalarning mohiyati va unga doir ayrim masalalar tahlili" maqolada raqamli texnologiyalarining mohiyati va o'ziga xosligiga doir ayrim masalalar tahlil etilgan. Shuningdek, yoshlarning axborot xavfsizligini ta'minlash muammolarini anglash va bartaraf etish – bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri ekanligiga e'tibor qaratilgan.

Yadgarova Lola, Murodova Guli. "Raqamli texnologiyalarning mohiyati va unga doir ayrim masalalar tahlili" (2025).

Yoshlarni axborot xurujlaridan himoya qilish masalasi yuzasidan o'zlarining tadqiqot ishlarini olib brogan yosh tadqiqotchilar, Abdalova Mexriniso, Sapayev Odilbek, Annayeva Nazokatlar tomonidan yozilgan "Yoshlarni axborot xurujlaridan himoya qilishning ma'naviy-ma'rifiy va axloqiy omillari" deb nomlangan maqolasida yoshlarni axborot xurujlaridan himoya qilishning ma'naviy-ma'rifiy hamda axloqiy omili tahlil etilgan. Shuningdek, maqolada yoshlarni axborot xurujlaridan saqlashda, yoshlarda imunitetni shakllantirish masalasiga to'xtalib o'tilgan.

Abdalova Mexriniso, Sapayev Odilbek, Annayeva Nazokat. "Yoshlarni axborot xurujlaridan himoya qilishning ma'naviy-ma'rifiy va axloqiy omillari" (2025)

<https://socioresearch.uz/index.php/ispr/index>

O'zbekistonda so'ngi 5 yilda IT sohasida erishilgan yutuqlarimizga to'xtalib o'tgan prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning fikricha, soha uchun 2 mlrd dollar, shundan 700 million dollar to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar yo'naltirilib, alohida soliq rejimi joriy etilgan IT parklari tashkil qilindi. Bu esa IT-parklarda 14 ming nafar yoshlar yuqori daromadli ish o'rnlari bilan ta'minlanishiga asos bo'ldi.

Shuningdek, o'zini o'zi band qilgan IT mutaxassislari soni yil boshidan 2,5 baravarga o'sib, 43 mingtagacha yetdi. Joriy yilning o'zida mamlakatimizda 134 ta yangi, jumladan 50 ta xorijiy IT kompaniyalari tashkil etildi, eksportchi korxonalar soni esa 2 baravarga oshishini o'z fikrida aytib o'tdi.

Shuningdek, mamlakatimizda yoshlarni IT sohasiga ko'proq jalb qilishda yetakchi davlatlardagi xorijiy hamkorlar bilan birga maktab, litsey, kollej, texnikum va oliygohlarda o'quvchi va talabalarni IT ko'nikmalarini shakllantirish bo'yicha "Bir million dasturchi" loyihasini davom ettirish, kelgusi besh yilda IT xizmatlari eksportini 1 mlrd dollarga yetkazish ko'zda tutildi.

Binobarin, IT sohasini jadal rivojlantirish borasida 2024 yil 1 fevralda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamlashtirish sohasida malakali mutaxassislar tayyorlash faoliyatini qo'llab-quvvatlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-51-son qarorining birinchi bandida nodavlat ta'lim tashkilotlariga bitiruvchisi IT-xizmatlarni eksport qiluvchi tashkilotga ishga joylashganda bazaviy hisoblash miqdorining 75 baravarigacha, nogironligi bo'lgan yosh bitiruvchisi bunday tashkilotga ishga joylashgan hollarda esa 105 baravarigacha bir martalik subsidiya ajratish tizimini nazarda tutuvchi dastur; xalqaro IT-sertifikatlarga ega yoshlarning o'qish hamda ushbu sertifikatlarni olish xarajatlarining 60 foizgacha bo'lgan qismini qoplab berish tartibi;

Ingliz tilini bilish bo'yicha B2 va undan yuqori darajadagi sertifikatga ega bo'lgan yoshlarning xalqaro IT-sertifikatlar olish xarajatlarini to'liq qoplab berish tartibi joriy etiladi.

Ushbu qarordan ham ko'rish mumkinki, mamlakatimizda IT sohasini rivojlantirishda nafaqat davlat tashkilotlari, balki nodavlat ta'lim tashkilotlarining ham rolini oshirish nazarda tutilgan.

Hozirgi kunda, zamon bilan hamnafas rivojlanib borayotgan mamlakatimizda yoshlar o'rtasida IT sohasini rivojlantirishga davlatimiz rahbari boshchiligidagi katta e'tibor qaratilib, sohani rivojlantirish davlat siyosati darajasiga ko'tarildi.

Bugun yuksak salohiyatga ega bo'lgan yoshlarni komil inson bo'lib voyaga yetishlarida nafaqat IT sohasida, balki jismonan va ma'nauan sog'lom etib tarbiyalash ham oldimizda turgan muhim masaladir.

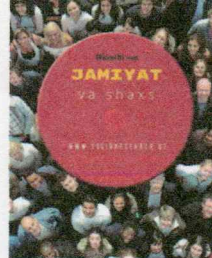
Zero, hozirgi kunda inson hayotiy faoliyatining ajralmas qismiga aylanib borayotgan IT sohasi yoshlarning ma'naviy kamolotida ijobiy va salbiy ta'sirlari mavjud bo'lib, ushbu ta'sirning ijobiy holatlari quyidagicha namoyon bo'ladi:

- Tezkor va qulay ma'lumotlarni olish imkoniyatining mavjudligi;
- Yangi bilim va ko'nikmalarni mustaqil o'rganish imkoniyatining mavjudligi;
- O'quvchilarga mavzuni tushuntirishda raqamli resurslardan foydalanib borish;
- Yoshlarni ilm-fanda yutuqlarga erishishlarida jahon tajribasidan xabardor bo'lib borish imkoniyatining mavjudligi;

Yoshlarni ilmiy-innovatsion izlanishlarni amalga oshirib borishlarida ilmiy va tahlillar bazasiga kirish imkoniyatining mavjud ekanligi IT sohasini yoshlarning kamol topishlarida ijobiy rol o'ynaydi.

Umuman olib qaraganda, bugungi axborot asrida axborot texnologiyalarining yoshlarning hayot mazmuniga aylanib qolganligi, yoshlar orasida ijodiy (kreativ) fikrlash va innovatsion g'oyalarga bo'lgan qiziqishni sezilarli darajada oshirdi.

Yoshlarda kreativ fikrlashning ortib borishi ularda yangi g'oyalar yaratish hamda ushbu g'oyalarni amalga oshirish imkoniyatini yaratdi.

<https://socioresearch.uz/index.php/ispr/index>

Biroq, tanganing ikkinchi tomoni bo'lgandek, har qanday yaxshi narsaning ijobiy jihati bilan bir qatorda salbiy jihatlari ham bo'ladi. Binobarin, bugun zamonaviy jamiyatning taraqqiy etishiga o'zining ta'sirini ko'rsatayotgan IT sohasi uzoqlarni yaqin qilish bilan bir qatorda, ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy-huquqiy, ma'naviy jarayonlarda ham o'z ta'siriga ega bo'lib qoldi. Ayniqsa, axborot texnologiyalarining jadal sur'atlarda yoshlar hayotiga, uning ongu shuuriga kirib kelishi, ular o'rtasida ma'naviy qadriyatlar va an'analarga nisbatan e'tiborsizlikning shakllanishi tahdidga olib keldi. Ushbu tahdid jamiyatda ma'naviy tanazzul, yoshlar ongida o'zligini yo'qotish, madaniyatdan uzoqlashish va milliy o'zlikni yo'qotish xavfini keltirib chiqarmoqda.

Yoshlar ongida ma'naviy tanazzulning bo'lishi, ularda kosmopolitizmning rivojlanishiga olib keladi. Milliy o'zlikni yo'qotish esa quyidagi tahdidlarga olib keladi:

- internet va ommaviy axborot vositalari orqali kirib kelayotgan g'arbiy hayot tarzi va qadriyatlar milliy an'analarga zid kelish ehtimoli;
- foydali axborot bilan bir qatorda, yoshlarning ma'naviy kamolotiga salbiy ta'sirini ko'rsatuvchi zo'ravonlik, yolg'on axborot, past axloqli kontentlarning tarqalishi;
- yoshlar o'rtasida moddiy ne'matlarga intilish, ma'naviy hayotga befarqlik, kitob o'qish madaniyatining pasayishi, ular o'rtasida dunyoqarashning shakllanmasligiga olib keladi;
- o'zligiga, o'z ona tiliga nisbatan hurmatning pasayishi, milliy urf-odat va madaniyatdan uzoqlashishga olib keladi;
- ijtimoiy tarmoqlardan foydalangan holda yoshlar ongiga radikal g'oyalarni singdirish orqali milliy va diniy bag'rikenglikka tahdid solish singari tahdidlarning ortib borishiga ham olib keladi.

Yoshlar ongida ma'naviy tarbiyani shakllantirib borishda, avvalo, ularni axborot oqimida adashmasliklari uchun tanqidiy fikrlashni shakllantirish bilan bir qatorda, milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash zarur. Zero, ma'naviy tarbiya — insonni yuksak axloqiy, madaniy, milliy va ma'rifiy qadriyatlar asosida tarbiyalashdagi muhim jarayondir.

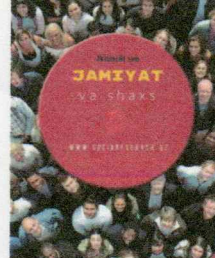
Yoshlarda Vatanga sadoqat, oilaga hurmat, insonparvarlik, to'g'rilik, adolat, mehr-oqibat, halollik va boshqa fazilatlarini shakllantiradi. Ma'naviy tarbiyani mustahkamlash – jamiyatning ma'naviy sog'lomligi va barqaror rivojlanishining asosidir.

Binobarin, bugungi axborotlashgan jamiyatda yoshlarda ma'naviy tarbiyani mustahkamlash quyidagicha ijobiy holatlarga olib keladi:

- birinchi navbatda jamiyatdagi axloqiy muhitni yaxshilaydi;
- ertangi farovon hayotimizning egalari bo'lgan yoshlarimizda milliy o'zlik va faxr tuyg'usini shakllantiradi;
- yoshlarda internetdagi ijtimoiy tarmoqlardagi turli yot g'oyalar va salbiy ta'sirlardan himoya qiladi;
- ma'naviy tarbiya yoshlarni kamolot sari yetaklaydi, vatanparvar, ma'rifatli shaxs sifatida tarbiyalaydi;
- jamiyatning asosi bo'lgan oilalardagi munosabatlarni mustahkamlaydi, hurmat va ahillikni ta'minlaydi.

METODLAR

Yoshlar ma'naviyatiga IT sohasini rivojlanishining ijobiy va salbiy ta'siri mavzusidagi maqolani yozishda quyidagi metodlardan foydalanildi. Jumladan, Tahliliy (Analitik) metod ushbu metodda mamlakatimizda IT sohasini rivojlanishi yoshlarning ma'naviy tarbiyasiga ijobiy va salbiy ta'siri nazariy jihatdan tahlil qilindi. Yoshlar ma'naviyatiga IT sohasini rivojlanishining ijobiy va salbiy ta'siri mavzusini nazariy jihatdan tahlil etishda, mavzuga yaqin bo'lgan hamda chop etilgan ilmiy maqolalar, statistik ma'lumotlar va qonunchilik hujjatlari asosida o'rganildi.

<https://socioresearch.uz/index.php/ispr/index>

Solishtirma (taqqoslov) metodida esa, Yoshlar ma'naviyatiga IT sohasini rivojlanishining ijobiy va salbiy ta'siri yuzasidan rivojlangan mamlakatlarda amalga oshirilgan ishlarning yoshlar tarbiyasiga ta'sirining O'zbekistondagi holati qiyosiy taqqoslanib, ilmiy jihatdan asoslandi.

Empirik (tajriba asosidagi) metod Yoshlar ma'naviyatiga IT sohasini rivojlanishining ijobiy va salbiy ta'siri bo'yicha so'rovnoma, intervyu yoki testlar o'tkazish orqali yoshlar o'rtasida IT ta'sirini bevosita o'rganish. Bunda, 14–30 yoshdagi respondentlar bilan ishlash, ularning raqamli texnologiyadan foydalanish odatlarini aniqlash.

Sotsiologik metodlar Ijtimoiy fikrni aniqlash, ma'naviy qadriyatlar o'zgarishini o'rganish. Yoshlar orasida axborot texnologiyalarining (ijtimoiy tarmoqlar, mobil ilovalar, o'yinlar) ijtimoiy xatti-harakatlariga ta'sirini o'rganish. Tarixiy-metodik yondashuv IT sohasi taraqqiyotining tarixiy bosqichlari va yoshlar bilan aloqasi, ijtimoiy-ma'naviy jarayondagi o'zgarishlarni davriy tahlil qilish.

Statistik metodlar Raqamli savodxonlik darajasi, ITga bog'liq ijobiy va salbiy ko'rsatkichlar asosida tahlillar qilish. OAV, Davlat statistika qo'mitasi, Xalq ta'limi vazirligi va boshqa manbalardan olingan raqamlar asosida tahlil yuritish. Tavsifiy (deskriptiv) metod Mavjud holatni bevosita tasvirlab berish, IT vositalari qanday ishlatilayotgani va bu qanday ijobiy yoki salbiy oqibatlariga olib kelayotgani haqida ma'lumot berish.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Yoshlar ma'naviyatiga IT sohasini rivojlanishining ijobiy va salbiy ta'siri mavzusidagi natijalar va muhokasi quyidagilardan iborat.

IT sohasining ijobiy ta'siri: Raqamli texnologiyalar yoshlarning ilm olish, ijodiy fikrlash va axborotga tezkor kirish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Onlayn ta'lim, dasturlash, sun'iy intellekt, startaplar orqali intellektual salohiyat oshmoqda.

Ijtimoiy tarmoqlar va platformalar orqali dunyoqarashi kengayib, ma'naviy qadriyatlar haqida keng ma'lumotlar olinmoqda.

ITning salbiy ta'siri: Ko'p vaqtni gadjetlarda o'tkazish natijasida ijtimoiy aloqalar zaiflashmoqda, yolg'izlik va psixologik muammolar ortmoqda.

Yoshlarda g'arbiy madaniyat ta'sirida o'zligiga begonalashish, ma'naviy qadriyatlarga loqaydlik kuzatilmoqda.

Virtual hayot va haqiqiy hayot o'rtasidagi tafovut, axborotning nazoratsiz oqimi yoshlar ruhiyatiga salbiy ta'sir qilmoqda.

Statistik natijalar: So'rovnoma natijalariga ko'ra, respondentlarning 65% i IT orqali foydali ma'lumotlarga ega bo'layotganini bildirgan.

Biroq 40% dan ortiq yoshlar ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik, ma'naviy bo'shliq yoki vaqtni samarasiz sarflash kabi muammolarni tan olgan.

Binobarin, O'zbekiston yoshlarini tarbiyalash jarayonida IT sohasining o'rni tobora ortib bormoqda. Shubhasiz, axborot texnologiyalari imkoniyatlaridan oqilona foydalanish – yoshlarning ma'naviy kamolotini ta'minlashda muhim vosita bo'la oladi.

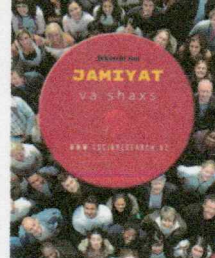
XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, hozirgi kunda aholisining qariyb 60 foizini 30 yoshgacha bo'lgan yoshlar tashkil etayotgan mamlakatimiz yoshlari orasida ma'naviy, axloqiy tarbiyani rivojlantirish ularning o'zligini anglashlarida muhim ahamiyat kasb etadi.

O'z navbatida, o'zligini anglagan jamiyat yoshlari Vatanparvarlik tuyg'usi yuqori bo'lishi bilan bir qatorda, turli-tuman tashqi g'oyaviy ta'sirlarga qarshi tura olish immuniteti ham shakllanadi.

Binobarin, dunyo hamjamiyatining ajralmas qismi bo'lgan O'zbekistonda IT sohasini rivojlantirish salohiyati juda ham yuqori bo'lib, bu borada qat'iy islohotlar amalga oshirilmoqda.

O'z navbatida, ushbu islohotlarni amalga oshirishda esa, mamlakat yoshlari qiziqishi va global tendensiyalarga muvofiq harakatlar inobatga olinmoqda.

<https://socioresearch.uz/index.php/ispr/index>

Biroq, mamlakatimizda IT sohasini barqaror rivojlanishi uchun esa, sohaga professional mutaxassislarni jalb qilgan holda salohiyatli yoshlarni tayyorlash, sohani rivojlantirishga asos bo'luvchi infratuzilmani barqaror rivojlantirish va ta'lim sifatiga jiddiy e'tibor qaratish lozim.

Bu esa, yoshlarga axborot texnologiyalaridan to'g'ri va samarali foydalanish imkoniyatini beradi. Binobarin, yoshlarga IT sohasini to'g'ri tushuntirilishi uning ijobiy tomonlarining ortishiga olib keladi.

Bu esa, uning salbiy jihatlarini bosib o'tish uchun imkoniyat yaratadi. Buning uchun esa mamlakatimizda IT sohasini tizimli va davomli ravishda rivojlantirib borish darkor bo'ladi.

Adabiyotlar

1. O'zbekiston respublikasi prezidentining Farmoni "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida " PF-6079-son. – T.: 2020 // <https://lex.uz/ru/docs/-5030957>
2. O'zbekiston respublikasi prezidentining Qarori "Raqamlashtirish sohasida malakali mutaxassislarni tayyorlash faoliyatini qo'llab-quvvatlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" PQ-51-son – T.: 2024 // <https://www.lex.uz/uz/docs/-6786586>
3. Rasulov R. Ommaviy Kommunikatsiyalarning Yoshlar ijtimoiy Siyosiyashuviga ta'siri.// Volume 1, Issue 4 January 2025 Management and Future Technologies. – B.136–144.// [https://journalapi.umft.uz/files/article/1736945038439-MFT%20journal%20Issue%204\(15\).pdf](https://journalapi.umft.uz/files/article/1736945038439-MFT%20journal%20Issue%204(15).pdf)
4. Mamasaliyev M.M. Oliy ta'lim sifatini oshirishda axborot texnologiyalaridan foydalanish masalalari.// Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences VOLUME 1 | ISSUE 3 ISSN 2181-1784 Scientific Journal Impact Factor SJIF 2021: 5.423 . 2021. www.oriens.uz
5. Raxmatov Sh. Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali sof energiya manbalariga ega bo'lish.// Ta'lim, fan va innovatsiya. 3-son, 2024-yil. – B. 71-75.
6. Tursunov B. S., Fayziyeva G. U. Yoshlarning psixologik xavfsizligiga axborotning ta'siri.// Journal of science-innovative research in uzbekistan" jurnali volume 2, issue 10, 2024. October ResearchBib Impact Factor: 9.654/2024 ISSN 2992-8869. – B. 47-52.
7. Qodirov F.E., Mavlonova M.N. Yoshlar o'rtasida axborot xavfsizligini ta'minlashda qaratilgan chora-tadbirlarning bugunki kundagi ahamiyati va o'rni.// ilm-fan va innovatsiya ilmiy-amaliy konferensiyasi. Tom 3 № 25 (2025).// in-academy.uz/index.php/si. – B.167-169.
8. Yuldasheva G., Akmalova N. Raqamli texnologiyalarning ta'limdagi o'rni.// International scientific and practical conference "new methods and innovations in the integration of disciplines of mathematics and information technology", april 18, 2025. – B. 387-391.
9. Yadgarova L., Murodova G. Raqamli texnologiyalarning mohiyati va unga doir ayrim masalalar tahlili.// Inter education & global study. 2025. №1 – B.178–186.
10. Abdalova M., Sapayev O., Annayeva N. Yoshlarni axborot xurujlaridan himoya qilishning ma'naviy-ma'rifiy va axloqiy omillari.//Yangi O'zbekiston talabalari axborotnomasi./Volume 3 Issue 01 YO'TA. – B. 79-83. // www.in-academy.uz